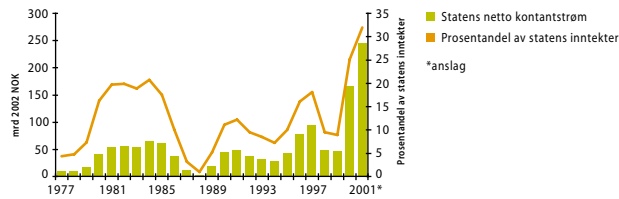

5

Statens inntekter

Skatte- og avgiftssystemet

SDØE

Figur 5.1 Statens netto kontantstrøm fra petroleumsvirksomheten 1977-2001
(Kilde: Statsregnskap og Statsbudsjett)

Et viktig siktemål ved utformingen av petroleums- politikken er å sikre staten høye og jevne inntekter fra petroleumsvirksomheten. Skatte- og avgiftssystemet, Statens direkte økonomiske engasjement (SDØE) og utbytte fra og verdistigning knyttet til statens eierskap i Statoil og Norsk Hydro er de viktigste instrumentene staten har til å generere inntekter fra petroleumssektoren både på kort og lang sikt.

Figur 5.1 viser statens netto kontantstrøm (skatter, avgifter, netto kontantstrøm fra SDØE, salg av SDØE-andeler og betalt utbytte fra Statoil) fra petroleumsvirksomheten for perioden 1977 til 2001. Nettoinntekten fra salg av Statoilaksjer på rundt 14 mrd. kroner er ikke inkludert i statens netto kontantstrøm i figur 5.1.

Skatte- og avgiftssystemet

Petroleumsbeskatningen bygger på reglene for den ordinære bedriftsbeskatningen. På grunn av den ekstraordinære lønnsomheten ved utvinning av petroleum (petroleumsrenten), er det i tillegg utformet en særskatt på denne typen næringsvirksomhet. Den ordinære skattesatsen er som på land, lik 28 prosent. Særskattesatsen er på 50 prosent. Ved beregning av ordinær- og særskattegrunnlaget avskrives investeringene lineært over seks år fra det år investeringen påløper. Det gis fradrag for selskapenes nettofinanskostnader fordelt mellom land og sokkel på basis av skattemessige formuesverdier på henholdsvis land og sokkel. Til fratrukk i beregningsgrunnlaget for særskatten kommer en friinntekt på fem prosent

av investeringene. Denne beregnes i seks år fra investeringsåret.

De viktigste avgiftene knyttet til petroleumsvirksomheten er produksjonsavgiften, arealavgiften og CO₂-avgiften. Produksjonsavgiften er knyttet til oljeproduksjon fra felt besluttet utbygget før 1. januar 1986, og utgjør fra 8 til 16 prosent av brutto produksjonsverdi.

Produksjonsavgiften er i ferd med å bli faset ut. I dag betaler fire felt produksjonsavgift. Avgiften vil være faset ut for alle felt per 1. januar 2006. Arealavgiften påløper for alle tildelte utvinningstillatelser etter leteperioden. Etter utløpet av leteperioden betales det for de fleste utvinningstillatelser arealavgift som stiger fra 7 000 til 70 000 kr per km² per år, i løpet av ti år. Hvis selskapene oppgir forkjøpsretten i utvinningstillatelsen kan de søke om en 40 prosent reduksjon i arealavgiften. Det gjelder spesielle regler for de eldste utvinningstillatelsene, og for utvinningstillatelser i Barentshavet. CO₂-avgiften er bestemt ved en avgiftssats per Sm³ gass som forbrennes eller slippes direkte ut og per liter olje som forbrennes. For 2002 er satsen satt til 73 øre.

SDØE

Statens direkte økonomiske engasjement (SDØE) ble opprettet i 1985 ved at Statoils eierinteresser i de fleste utvinningstillatelser på norsk kontinental-sokkel ble splittet i en økonomisk del til Statoil og en direkte økonomisk del til staten. I de fleste tillatelser tildelt etter 1985 har staten gjennom SDØE en eierandel. Dette har medført at staten

Tabell 5.1 Betalte skatter og avgifter, mrd 2002-kroner. (Kilde: Statsregnskap og Statsbudsjett)

	Inntektsskatt	Særskatt	Produksjons- avgift	Arealavgift	CO ₂ -avgift	Sum
1980	22,0	10,9	8,1	0,1	0,0	41,1
1981	27,3	16,0	10,5	0,1	0,0	53,9
1982	27,4	16,5	10,5	0,1	0,0	54,5
1983	24,2	15,1	13,1	0,1	0,0	52,4
1984	29,6	17,8	15,7	0,1	0,0	63,1
1985	33,6	20,0	17,9	0,3	0,0	71,9
1986	25,6	14,8	12,0	0,3	0,0	52,7
1987	10,2	4,6	10,7	0,3	0,0	25,9
1988	7,1	1,5	7,6	0,3	0,0	16,4
1989	6,4	2,0	9,6	0,3	0,0	18,4
1990	15,8	6,3	10,8	0,3	0,0	33,2
1991	18,3	8,2	10,9	0,7	1,0	39,2
1992	8,9	8,6	9,6	0,7	2,2	30,1
1993	7,4	10,9	9,0	0,6	2,6	30,5
1994	7,0	10,1	7,4	0,2	2,8	27,5
1995	8,7	11,9	6,5	0,6	2,8	30,5
1996	10,8	14,1	6,9	1,2	3,0	36,0
1997	16,6	20,9	6,7	0,7	3,2	48,2
1998	9,6	11,6	3,9	0,6	3,4	29,2
1999	5,8	6,4	3,3	0,6	3,4	19,5
2000	22,6	33,9	3,6	0,1	3,1	63,3
2001*	42,0	65,1	2,5	1,0	2,9	113,5

* Foreløpige nasjonalregnskapstall for 2001

nå har en direkte eierandel i de fleste olje- og gassfelt samt transportsystemer på norsk kontinentalsokkel. I tilknytning til delprivatiseringen fikk Statoil kjøpe 15 prosent av SDØE i 2001.

Ytterligere 6,5 prosent av SDØE ble solgt til andre selskaper på sokkelen i 2002.

Ordningen med SDØE innebærer at staten betaler en andel av alle investeringer og drifts-

Tabell 5.2 Nøkkeltall for SDØE. (Kilde: Statsregnskap og Statsbudsjett)

	Innbetalinger mrd NOK	Utbetalinger mrd NOK	Investeringer mrd NOK	Netto kontantstrøm mrd NOK	Netto kontantstrøm mrd 2002 NOK
1985	0,0	17,4	16,7	-17,4	-26,8
1986	1,0	13,0	11,1	-12,0	-17,7
1987	4,0	14,7	11,7	-10,7	-15,3
1988	5,4	14,5	10,0	-9,1	-12,5
1989	15,6	14,8	8,8	0,8	1,0
1990	22,1	14,8	8,5	7,3	9,3
1991	28,4	22,5	12,3	5,9	7,2
1992	31,6	28,0	15,1	3,6	4,3
1993	37,2	37,1	23,9	0,2	0,2
1994	39,1	39,1	26,5	0,0	0,0
1995	42,9	33,7	21,2	9,3	10,2
1996	67,6	32,6	16,8	35,0	38,2
1997	77,2	36,7	20,3	40,4	43,3
1998	60,4	45,9	27,3	14,6	15,5
1999	75,1	49,3	30,3	25,8	26,9
2000	142,9	44,7	22,6	98,2	101,1
2001*	170,4	46,0	17,8	124,4	125,9

* Foreløpige nasjonalregnskapstall for 2001

kostnader i de ulike prosjektene tilsvarende statens direkte økonomiske eierandel. Staten får på linje med de øvrige rettighetshaverne en tilsvarende andel av produksjonen og andre inntekter. Petoro¹ er ivaretager av SDØE-porteføljen.

Tabell 5.2 viser netto kontantstrømmer og investeringer for SDØE. Engangsoppkjøret i 1985 mellom SDØE og Statoil på 9 082 millioner 1985-kroner er inkludert i investeringer og fratrukket i

kontantstrømmen. Nettoinntekten fra salg av SDØE-andeler til Statoil på rundt 40 mrd. kroner er inkludert i SDØEs netto kontantstrøm for 2001.

SDØE utgjør nå en stor del av petroleumsvirksomheten. I 2001 utgjorde SDØEs investeringer av de totale investeringene på kontinentalsokkelen ca 30 prosent.

¹ Se kapittel 3, Statlig organisering av petroleumsvirksomheten